

УДК 808.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/51-100>

Антоніна ПАК,
orcid.org/0000-0001-9298-3697
PhD (доктор філософії),
старший викладач кафедри західних та східних мов та методики їх навчання
Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К.Д. Ушинського
(Одеса, Україна) uzana55@gmail.com

ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ У ВНЗ

У статті розкриваються особливості формування соціокультурної компетенції завдяки проникненню у мовний простір корейської мови. Взагалі мовні практики, що здійснюються у своїй багатомірності, надають широкі можливості щодо пізнання свідомості, культурного простору та мислення народу-носія певної мови. Університетський рівень мовних практик повинен ґрунтуватись на дидактичних основах вищої школи. Це надає особливих можливостей щодо глибокого проникнення у соціокультурний простір народу-носія певної мови.

Вивчення східних мов для представників культури заходу пов'язана з необхідністю специфічних зрушень мислення, які пов'язані з необхідністю розуміння внутрішнього світу носіїв мови, їх світосприйняття та способів мислення. Цей процес потребує складного та багатовимірного підходу. У зв'язку з чим особливого значення набуває формування соціокультурної компетенції, яка є, з одного боку, необхідною умовою вивчення іноземної мови. З іншого боку, вона за умовчанням формується у процесі здійснення мовних практик того чи іншого соціокультурного простору. Важливо визначити можливості мовних практик у формуванні соціокультурної компетенції у процесі вивчення корейської мови в контексті дидактики вищої школи. Занурення в соціокультурний простір носіїв корейської мови також має особливості, обумовлені як історією життя корейського народу так і особливостями розвитку. На сьогоднішній день, незважаючи на тривалий вплив Китаю, окупацію Японією, а потім військову присутність США, корейська мова зберегла свою самобутність, що виражає особливості національного характеру, традиції багатьох століть та якості внутрішнього світу народу. На підставі аналізу знакових форм корейської культури у контексті етнічної сімеотики визначаються особливості соціокультурної компетенції як важливішої складової вивчення корейської мови.

Ключові слова: детермінанти соціокультурного простору, свідомість, філософія, мислення, дух корейського народу, мовні практики, дидактика вищої школи, буття народу, етнічна сімеотика, знакова культура.

Antonina PAK,
orcid.org/0000-0001-9298-3697
PhD (Doctor of Philosophy),
Senior Lecturer at the Department of Western and Oriental languages and Methods of Teaching Them
South Ukrainian national Pedagogical University named after K.D. Ushinsky
(Odesa, Ukraine) uzana55@gmail.com

FORMATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE IN THE PROCESS OF KOREAN LANGUAGE STUDY

The article reveals the peculiarities of the formation of socio-cultural competence due to the penetration of the Korean language into the language space. In general, language practices, which are carried out in their multidimensionality, provide ample opportunities for knowledge of consciousness, cultural space and thinking of the people-speakers of a particular language. The university level of language practices should be based on the didactic foundations of higher education. This provides special opportunities for deep penetration into the socio-cultural space of the people who speak a certain language.

The study of oriental languages for representatives of Western culture is associated with the need for specific shifts in thinking, which are associated with the need to understand the inner world of native speakers, their worldview and ways of thinking. This process requires a complex and multidimensional approach. In this regard, the formation of socio-cultural competence is of particular importance, which is, on the one hand, a necessary condition for learning a foreign language. On the other hand, it is formed by default in the process of language practices of a particular socio-cultural space. It is important to identify the possibilities of language practices in the formation of socio-cultural competence in the process of learning Korean in the context of higher education didactics. Immersion in the socio-cultural space of Korean speakers also has features due to both the history of the Korean people and the peculiarities of development.

Today, despite China's continued influence, Japanese occupation, and then US military presence, the Korean language has retained its identity, expressing national characteristics, centuries-old traditions, and the inner world of the people. Based on the analysis of symbolic forms of Korean culture in the context of ethnic simeotics, the features of socio-cultural competence as a more important component of the study of the Korean language are determined.

Key words: determinants of socio-cultural space, consciousness, philosophy, thinking, spirit of the Korean people, language practices, higher school didactics, existence of the people, ethnic simeotics, symbolic culture.

Постановка проблеми. У процесі вивчення будь якої мови виникає необхідність доторкання до соціокультурних умов у яких розвивався мовний простір. Поза цим скільки-небудь достатнє проникнення у мовний простір майже неможливе. У зв'язку з цим, перш за все, необхідно розкрити, які можливості надають мовні практики у формуванні соціокультурних компетенцій. Щодо відповіді на питання необхідно визначити певні детермінанти соціокультурного простору: від свідомості, мислення, філософії до духу певного народу; від культурних форм до повсякденної організації життя.

У процесі вивчення будь-якої іноземної мови відбувається проникнення в особливий символічний простір. Цей простір містить особливі смисли, культурні коди, специфічні розумові ходи та світоглядні підстави (Алехина, 2014). Вивчення іноземної мови на академічному рівні передбачає використання досить складного та багатовимірного підходу під час занурення в простір іншої культури в її онтологічній глибині (Сафонова, 1991).

Аналіз досліджень. При формуванні соціокультурної компетенції важливо врахувати, що символічно виражений метафізичний зміст сунської натурфілософії мають самі письмові форми корейської мови. «Кожній літері, крім її звукового значення, ще й ряд метафізичних характеристик, на основі яких пояснювалися б закономірності написання літер, їх вимови, а також взаємозв'язків між ними та правил формування звукових поєднань. Навіть графічне зображення букв розроблялося у суворій відповідності до "універсального космічного порядку.....універсальний нематеріальний початок світобудови (Лі) – закон буття кожного явища та предмета окремо і всього суцього в цілому, і існує "Велика Межа" – Універсальне моністичне (єдине) початок всього суцього, світобудови. Це універсальне нематеріальне початок діє всюди, хіба що виявляючи окремі частини "Великого Межі", керуючи ними і контролюючи їх, і водночас усе це становить початок морозудання. Універсальний нематеріальний початок керує всередині "Великого Межі" двома станами – "Рухом і Спокою". У результаті виникають сили Світла (Ян – непарне – чоловіче начало) та Темряви (Інь – парне – жіноче начало) – дві первісні

космічні сили. Ці сили, в трактуванні сунських натурфілософів являють собою полярні принципи активного, позитивного, чоловічого початку, і пасивного, негативного, жіночого початку, У сукупності ці сили утворюють Шлях природи, і хоча і є антиподами (протиставленням), тяжіють один до одного, і завжди існують у єдності. Будучи роздвоєнням Єдиної природи, сили Темряви та Світла чергуються одна з одною в нескінченній послідовності. Тому їх і зображають у вигляді кола, розділеного кривою лінією на темну – і світлу половину – Ян та Інь" (Куротченко, 2005, с.19-20). На малюнку 1. велика межа, через взаємодію Світла і Темряви, породжує три першоприроди Небо – 天 Земля – 土; Людина – 人. А також народжує п'ять стихій: 水 – Вода, 火 – Вогонь, 木 – Дерево, 金 – Метал, 土 – Земля. Першопричини та першоприроди можуть у процесі взаємодії послідовно породити та долати один одного. Букви та звуки займають своє строго певне місце на універсальному колі космосу.

Засвоєння визначених базових символічних смислових установок дозволяє, з погляду, істотно підвищити соціокультурну компетенцію щодо корейської мови. Також особливе значення у сучасному глобальному світоустрої має комунікативний аспект (Григорьева, 2013).

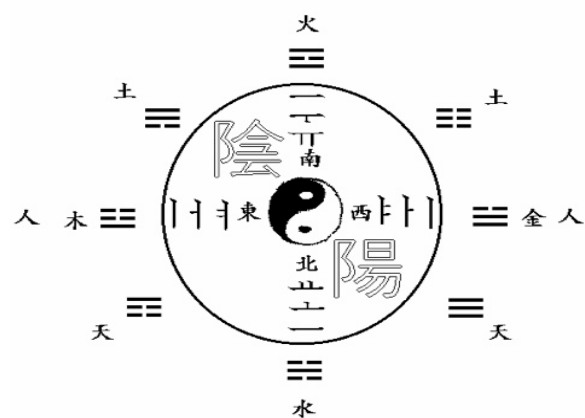

Рис. 1. (Куротченко, 2005, с. 20)

Пізнання соціокультурного простору носіїв мови дозволяє значною мірою подолати наявні соціокультурні бар'єри та сприяти здійсненню ефективних комунікацій. (Подгурецки, 2012). Таким чином стає можливим взаємно збагачую-

чий діалог культур (Бердичевский, 1993); (Плужник, 2003). За Є. Бразговською (2019, с.87): “Усі мови культури реалізують свій потенціал у формі текстів, які створюються кимось, для когось та з певними цілями. Так мови набувають життя, переходячи від потенції до можливості. Найзагальніші функції знакових систем пов'язані з адаптацією людини до світу”. Взагалі будь-яка мова це важливіший інструмент інтерпретації реальності. “Мова забезпечує для людини «народження» і «присутність» реальності, оскільки в операціях індексації (виділення та номінації) та іконічного опису речі постають перед людиною як існуючі об'єкти пізнання. Єдиний доступ до світу людина отримує через свої мови” (Бразговская, 2019).

У монографії Ю. В. Іонової «Обряди, звичаї та його соціальні функції у Кореї. Середина XIX – початок XX ст. відкривається проведення містерій життєвого циклу. У роботі даються розгорнуті описи обрядів і з особливою увагою розглядається їх соціальна значимість і вираз як у знаковому загалом, і готельно мовному просторі. (Іонова, 1982). Традиційна система обрядів життєвого циклу у Кореї включала: 1) обряди, пов'язані з народженням дитини; 2) обряди з нагоди ста днів із дня народження; 3) обряди з нагоди першої річниці від дня народження; 4) обряди у зв'язку з досягненням повноліття; 5) весільні обряди; 6) обряди з нагоди шістдесятиліття; 7) похоронні обряди (Іонова, 1982, с. 105). Характерною рисою всіх цих ритуалів було те, що вони мали сімейний характер і проводилися відповідно до китайських творів за конфуціанськими канонами, хоча й мали свої національні особливості.

Мета статті. Визначити та розкрити можливості мовних практик у формуванні соціокультурної компетенції у процесі вивчення корейської мови в контексті дидактики вищої школи.

Виклад основного матеріалу. Для корейської культури, як і багатьох інших східних культур, характерно присутність різноманітного світу обрядів і ритуалів. У корейській культурі особливе місце займають обряди переходу, що мають власну структуру і семантику. “Семантика, в свою чергу, не тільки передбачає випадкову символіку, але і пояснює, з яких причин виконується певний обряд у певний час і несе в собі особливий сенс” (Галиєв, 2020,с.12). Осягнення глибин та обсягів мови, безсумнівно, визначається можливістю розкриття символічної глибини буття народу, що виражається у формах його обрядових ініціацій. Містерія, пов'язана з народженням людини, весіллям, похоронно-поминальними практиками, крім обсягу своєї внутрішньої семантики, символізує

місце людини в її життєвому шляху. “Наприклад, толь – обряд, який проводиться, коли дитині виповнюється рік, символізує те, що дитина прийшла у цей світ і більше не належить до іншого світу і тепер її місце тут. Весілля відповідно символізує зрілість і середину першого циклу життя. Хвангап – ювілей шістдесятиліття, що символізує завершення першого циклу. Похорон є завершенням земного життя, і те, що людина переходить в інший світ і не є частиною світу живих” (Галиєв, 2020,с.14).

За думкою К. Леві-Строса (Леві-Стросс, 1984), кожний народ має власну, відокремлену від інших, знакову систему. Навколо цієї знакової системи взагалі будується як національна ідентичність в цілому, так і її особливості формування мовного простору тощо.

У структурі містерій, що проводяться, найважливіше значення має ініціація при посвятах молоді, яке розбирає найбільший дослідник В. Шмідт: «Ініціації служать осередком всіх найважливіших і нерідко таємних вірувань, обрядів і звичаїв. Обряди посвячення створюють загальний ритм релігійного життя племені та сприяють розвитку урочистих церемоній. Під ініціацією розуміється сукупність обрядів та усних настанов, мета яких – радикальна зміна релігійного та соціального статусу, що посвячується» (Schmidt, 1946).

Крім того для формування корейського соціокультурного простору особливий символічний вимір має сакралізація влади. Це насамперед незвичайне походження правителя. Це стосується переказів про чудове народження та дивовижні подвиги творців перших держав. Вони записувалися і зберігалися найретельніше. Тому що саме незвичайне походження та дії правителів розумілися як знаки «законності» їхньої влади, даної їм Небом. (Кім, 2002, с. 225).

При формуванні соціокультурної компетенції в процесі вивчення корейської мови також особливе значення має осмислення художніх текстів, використовуючи герменевтичний підхід. Тому що саме у художніх текстах у концентрованому вигляді містяться кристали найважливіших соціокультурних форм. Використання художніх текстів при викладанні іноземних мов має досить широкі можливості. Однак, при цьому, є ряд обмежень, пов'язаних з труднощами читання та розуміння автентичних текстів, особливо на початкових етапах навчання (Воронина, 2018).

З погляду основних можливостей підвищення ефективності викладання іноземної мови використання автентичних матеріалів у формі художніх текстів дозволяє досягти одночасно кількох основних цілей:

- посилення навичок читання художнього тексту, що розкриває смисловий та естетичний обсяг мови;
- синхронізація «правопівкульного» та «лівопівкульного» сприйняття мови та мовного мислення через поєднання смислового розкриття та емоційного проживання художнього тексту;
- підвищення мотивації до вивчення іноземної мови.

До обмежень використання художніх текстів у практиці викладання іноземної мови (зокрема корейської) можна назвати дві такі лексичні особливості: присутність у текстах лексики, яка має прямих аналогів у мові учня; або є лексика, що містить аналоги, але перекладається з певною специфікою (Рагозіна, 2016). У процесі читання художнього тексту необхідно вирішити певний комплекс завдань: підвищити одиницю оперативного сприйняття, покращуючи техніку читання; підвищити антиципацію структури тексту, розширити словниковий запас, налаштувати слухачів читання тексту, організувати їх розумовий процес.

Вирішення поставлених завдань і подолання даних складнощів стає можливим у процесі багатовимірного залучення до культурного простору, в якому здійснюється буття мови. Тут є доцільним використання герменевтичного підходу при досягненні смислів та естетики художніх текстів. У цілому нині герменевтичний підхід до викладання іноземних мов будується основі розуміння і рефлексивних практик, які передбачають перехід від побутового рівня значень елементів мови до рівня смислових конструктивів. Діяльність «Філологічна герменевтика» Г.І. Богин розкриває процес герменевтичного аналізу тексту. «Рефлексія лежить в основі процесу розуміння ... Рефлексія полягає в тому, що виникають взаємні зіставлення та протиставлення, що призводять до вираження одного змісту в іншому, в цих умовах реципієнт отримує вихід до смислів (Богин, 1982). Герменевтичний підхід ґрунтується на когнітивній чи розумовій моделі, у своїй розкриваючи і поглиблюючи розуміння сенсу тексту.

В цілому герменевтичний підхід у використанні матеріалів художніх текстів при викладанні іноземної мови має особливе значення, тому що в процесі вивчення іноземної мови в обсязі мовної свідомості учня виникають особливі зміни, які обумовлені необхідністю співіснування двох мовних просторів. Таким чином здійснюється взаємодія і в ряді випадків інтерференція лінгвістичних систем, а також їх комбінування та зіставлення у контексті розкриття та засвоєння змістового змісту. [Прилуцкий, 2017).

У процесі герменевтичного розкриття художнього тексту, використовуюваного під час викла-

дання мови, особливе значення має встановлення діалогічних відносин із текстом. За Х. Г. Гадамером саме в процесі діалогу «сама мова є те, що несе в собі і забезпечує цю спільність світоорієнтацій» (Гадамер, 1991, с.48).

У контексті герменевтики розуміння розкривається як явище співпереживання інтерпретатора намірів, почуттів, мотивів та думок співрозмовника. У процесі діалогу інтерпретатор розкриває сенс вкладений у текст і цим розширюючи межі розуміння. На думку О.А. Колихалової (2000, с.68), «діяльність білінгва як лінгвокультурного інтерпретатора можна витлумачити як процедуру прихованого перейменування... Старе ім'я (у «першій» мові) перетворюється в цьому плані на символічний образ колишніх, минулих значень, які необхідно витягти з лінгвокультурних світів». Такий підхід дозволяє засвоїти інший соціокультурний досвід, у своїй розширюючи масштаби свого буття. Одночасно усвідомлюючи як власну кореневу мовну традицію, так і іншу традицію та встановлення з нею діалогу.

У цьому контексті процес викладання корейської мови пов'язаний з особливою складністю для європейського студента через необхідність залучення до особливої самобутньої культури, прийняття та проникнення у її багатовимірність. Специфічною особливістю використання художнього тексту при викладанні корейської мови у тому, що потрібно займатися тлумаченням слів, які мають аналогів у мові учня. Крім того, немає словників неперекладних слів, тому читачеві тексту доводиться самому освоїти культурний простір мови в полі якого народжений художній текст. Також можна виділити наявність звуконаслідувальних слів у корейській мові, які передають смисловий зміст ледь уловимим способом.

Наприклад звук падіння каменю чи бачення розбитої дороги досить легко відтворюватися під час читання мовою оригіналу. Однак виникають труднощі при інтерпретації на мову учня, наприклад, через відсутність аналогічного звуконаслідування або через труднощі розкриття перед читачем відповідного образу, що повною мірою передає бачення оригінального художнього тексту.

На нашу думку, застосування герменевтичного підходу у процесі використання художніх текстів у процесі викладання корейської мови дозволить досягти поставленої мети, вирішити поставлені завдання та подолати проблеми на шляху їх використання у навчанні мови.

Висновки. Символічний простір мови органічно пов'язаний з соціокультурним простором як однієї з форм буття народу. Тому, ґрунтуючись на цьому

дослідженні, можливо ствердити те, що вивчення мови, особливо на рівні вишів, не можливо поза формуванням соціокультурної компетенції. Зокрема визначення символічно-містеріального, знакового та художнього виміру соціокультурного буття надає можливості звернути увагу на підсилення соціокультурної компетенції у процесі викладання корейської мови на рівні вищих навчальних закладів.

Розкриття мовних практик при вивченні корейської мови у взаємозв'язку з пізнанням соціокультурного простору співворює водночас як підвищення мовної, так й соціокультурної компетенції. Вивчення корейської мови на рівні вищого навчального закладу зокрема потребує поєднання безпосередньо мовних практик з входженням у соціокультурний простір. З цієї причини щодо корейської мови велике значення має паралельна рефлексія знакової системи корейського народу.

Для цього при вивченні мови ефективно використання етнографічного матеріалу, виявляючи його знаковий зміст та відображення у просторі мови. Також здійснення на певному рівні реконструкції семіотичних моделей світу корейців, які використовуються ними для розуміння та освоєння навколишнього світу. Не менш важливою є реконструкція моделі соціуму корейців, що структурує суспільство. А також пізнання обрядів життєвого циклу, різних форм духовної культури, практики яких підтримують структуру космосу та соціуму у гармонії. Також у процесі вивчення мови велике значення є проникнення в народну сміхову культуру в поєднанні семантики складових її елементів. Активуючи щодо корейської мови, культури, чи знакової системи, наприклад, мову жестів, етикету, колірну і числову символіку, не хтуючи і знаковим змістом повсякденної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алехина Н. В. Формирование дискурсивно-ценностной компетенции будущих лингвистов: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08. Челябинск, 2014. 197 с.
2. Бердичевский А. Л., Соловьёва И. К. Диалог культур на уроках родного и иностранного языка. Москва: ИЯШ, 1993. № 6, С. 6-7.
3. Богин Г. И. Филологическая герменевтика. Калининград, 1982. 73 с.
4. Бразговская Е. Е. Семиотика. Языки и коды культуры: учебник и практикум для академического бакалавриата. Москва: Издательство Юрайт, 2019. 187 с.
5. Воронина Л. А., Носкова Н. Г. Развитие методики обучения корейскому языку как иностранному в России и Республике Корея. *Вестник Новосибирского Государственного Университета. Сер. История, филология.* 2018. Т. 17, № 10: Востоковедение. С. 153–161
6. Гадамер Х.-Г. Язык и понимание. Москва, 1991., 48 с.
7. Этническая семиотика корейцев / Галиев А. А., Курманбекова В., Аксаналиева Ж., Жукабаева А. Алматы, 2020. 304 с.
8. Григорьева Т. Ю. Коммуникативная компетенция как основа коммуникативного подхода при обучении иноязычной коммуникативной деятельности. *Сборник трудов Северо-Кавказского государственного технического университета. Сер. Гуманитарные науки.* Ставрополь, 2013. С. 138
9. Ионова Ю. В. Обряды, обычаи и их социальные функции в Коре: середина XIX – начало XX в. Москва, 1982. 232 с.
10. Ким Бу Сик. Самгук саги («Исторические записи трех государств»). – Москва: Восточная литература, 2002. 444 с.
11. Кольханова О. А. Социокультурные и философские аспекты билингвизма: дис. ... д-ра филос. наук. Москва, 2000. 68 с.
12. Куротченко К. Б., Леонов М. В., Швецов Ю. И. Корейский язык: Учебное пособие. Москва: Издательство М, 2005. 253 с.
13. Леви-Стросс Клод. Структурная антропология. Москва: Политиздат, 1984. 643 с.
14. Плузник И. Л. Формирование межкультурной коммуникативной компетенции студентов гуманитарного профиля в процессе профессиональной подготовки: автореф. дис. ... д-ра пед. наук. Тюмень, 2003. 29 с.
15. Подгурецки Ю. Ю., Домбровска А. Ю. Языковая и коммуникативная компетенции в контексте современной парадигмы культур. *Образование и саморазвитие.* 2012. №5. С. 44–49.
16. Прилуцкий В. И. Особенности использования герменевтического подхода к преподаванию иностранного языка студентам неязыкового вуза. *Личностное и профессиональное развитие будущего специалиста.* XIII Международная научно-практическая Internet-конференция. URL: <https://www.tsutmb.ru/nauka/internet-konferencii/2017/13-lprs/2/prilutckii.pdf>
17. Рагозина С. С. Лексические особенности перевода художественных текстов с корейского языка (на примере произведений Хо Нансорхон). *Учен. зап. Казанского университета. Сер. Гуманит. науки.* 2016. Т. 158, кн. 6. С. 1601–1608.
18. Сафонова В. В. Социокультурный подход к обучению иностранным языкам. Москва: ВШ интернэшнл, 1991. 305 с.
19. Lauffer J. Kommunikative Kompetenz in einer sich verändernden Medienweh V. Hrsg.: Volkmer I. Opladen. P. 223-233.
20. Schmidt W. Der Ursprung der Gottesidee. Bd. 6. Münster. p. 72

REFERENCES

1. Alekhina N. V. Formirovanie diskursivno-cennostnoj kompetencii budushchih lingvistov: dis. ... kand. ped. nauk: 13.00.08 [Formation of discursive-value competence of future linguists: dis. ... cand. ped. Sciences: 13.00.08] Alekhina Nadezhda Viktorovna. Chelyabinsk, 2014. 197 p. [in Russian]
2. Berdichevskij A. L., Solov'yova I. K. Dialog kul'tur na urokah rodnogo i inostrannogo yazyka. [Dialogue of cultures in the lessons of native and foreign languages.] Moscow: IYASH, 1993. No. 6. p. 6-7. [in Russian]
3. Bogin G. I. Filologicheskaya germeneytika. [Philological hermeneutics.] Kaliningrad, 1982. p.73 [in Russian]
4. Brazgovskaya E. E. Semiotika. Yazyki i kody kul'tury: uchebnik i praktikum dlya akademicheskogo bakalavriata. [Languages and codes of culture: a textbook and workshop for academic undergraduate studies.] Moscow: Yurayt Publishing House, 2019. 187 p. [in Russian]
5. Voronina L. A., Noskova N. G. Razvitie metodiki obucheniya korejskomu yazyku kak inostrannomu v Rossii i Respublike Koreya [Development of methods of teaching Korean as a foreign language in Russia and the Republic of Korea] *Vestnik Novosibirskogo Gosudarstvennogo Universiteta. Series: History, Philology*. 2018. V. 17, No. 10. Oriental studies. p. 153–161 [in Russian]
6. Gadamer H.-G. Yazyk i ponimanie [Language and understanding] Moscow, 1991. 48 p. [in Russian]
7. Etnicheskaya semiotika korejcev [Ethnic semiotics of Koreans] / Galiev A. A., Kurmanbekova V., Aksanalieva Zh., Zhukabaeva A. Almaty, 2020. 304 p. [in Russian]
8. Grigor'eva T. Yu. Kommunikativnaya kompetenciya kak osnova kommunikativnogo podhoda pri obuchenii inoyazychnoj kommunikativnoj deyatel'nosti [Communicative competence as the basis of a communicative approach in teaching foreign language communicative activities] *Proceedings of the North Caucasian State Technical University. Series: Humanities*. No. 10. Stavropol, 2013. 138 p. [in Russian]
9. Ionova Yu. V. Obryady, obychai i ih social'nye funkcii v Koree: seredina XIX – nachalo XX v. [Rituals, customs and their social functions in Korea: mid-19th – early 20th centuries.] Moscow, 1982. 232 p. [in Russian]
10. Kim Bu Sik. Samguk sagi («Istoricheskie zapisi trekh gosudarstv»). [Samguk sagi (“Historical records of the three states”)] Moscow: Eastern literature, 2002. 444 p. [in Russian]
11. Kolyhanova O. A. Sociokul'turnye i filosofskie aspekty bilingvizma: dis. ... dra filos. nauk. [Sociocultural and philosophical aspects of bilingualism: dis. ... dra philos. sciences.] Moscow, 2000. 68 p. [in Russian]
12. Kurotchenko K. B., Leonov M. V., Shhvecov Yu. I. Korejskij yazyk: Uchebnoe posobie. [Korean language: Textbook.] Moscow: Publishing house M, 2005. 253 p. [in Russian]
13. Levi-Stross Klod. Strukturnaya antropologiya. [Structural anthropology.] Moscow: Politizdat, 1984. 643 p. [in Russian]
14. Pluzhnik I. L. Formirovanie mezhekul'turnoj kommunikativnoj kompetencii studentov gumanitarnogo profilya v processe professional'noj podgotovki : avtoref. dis. ... d-ra ped. nauk [Formation of intercultural communicative competence of students of the humanitarian profile in the process of professional training: author. dis. ... Dr. ped. sciences] Pluzhnik I. L. Tyumen, 2003. 29 p. [in Russian]
15. Podgurecki Yu. Yu., Dombrovska A. Yu. Yazykovaya i kommunikativnaya kompetencii v kontekste sovremennoj paradigmy kul'tur [Linguistic and communicative competencies in the context of the modern paradigm of cultures] *Education and self-development*. 2012. No. 5. P. 44–49. [in Russian]
16. Priluckij V. I. Osobennosti ispol'zovaniya germeneyticheskogo podhoda k prepodavaniyu inostrannogo yazyka studentam neyazykovogo vuza. *Lichnostnoe i professional'noe razvitie budushchego specialista VIII Mezhdunarodnaya nauchno-prakticheskaya Internet-konferenciya* [Features of the use of a hermeneutic approach to teaching a foreign language to students of a non-linguistic university. *Personal and professional development of a future specialist VIII International Scientific and Practical Internet Conference*] URL: <https://www.tsutmb.ru/nauka/internet-konferencii/2017/13-lprs/2/prilutckii.pdf> [in Russian]
17. Ragozina S. S. Leksicheskie osobennosti perevoda hudozhestvennykh tekstov s korejskogo yazyka (na primere proizvedenij Ho Nansorhon) [Lexical features of the translation of literary texts from the Korean language (on the example of the works of Ho Nansorhon)] *Uchen. app. Kazanskoho universiteta Ser. Humanite. science*. 2016. T. 158, book. 6. P. 1601–1608 [in Russian]
18. Safonova V. V. Sociokul'turnyj podhod k obucheniyu inostrannym yazykam. [Sociocultural approach to teaching foreign languages.] Moscow: VS International, 1991. 305 p. [in Russian]
19. Lauffer J. Kommunikative Kompetenz in einer sich veraendernenden *Medienweh* V. Hrsg.: Volkmer I. Opladen. P. 223-233.
20. Schmidt W. Der Ursprung der Gottesidee. Bd. 6. Münster. 72 p.